

Література

1. Соболь О. Свобода особистості в інформаційному суспільстві // Філософська думка. — 2002. — № 4. — С. 36.
2. Рейман Л. Д. Информационное общество и роль телекоммуникаций в его становлении // Вопросы философии. — 2001. — № 3. — С. 4.
3. Антипенко В. Ф. Протидія сучасному тероризму з позиції його міжнародної сутності // Тероризм і боротьба з ним: Міжвід. наук. зб. / Під. ред А. І. Комарової, Ю. А. Землянського та ін. — К., 2000. — Т. 19. — С. 305.
4. Федоров А. В. Чем плоха международная информационная безопасность? // Информатика. Дипломатия. Психология: Сб. материалов «круглого стола» и лекций преподавателей кафедры массовой коммуникации и связи с общественностью Дипломатической академии Министерства иностранных дел России / Отв. ред. и сост. Ю. В. Кашлев. — М., 2002. — С. 368.
5. Туранок С. Г. Информационно-коммуникативная революция и новый спектр внешне-политических конфликтов // Полис. — 2003. — № 1. — С. 33.
6. Расторгуев С. П. Терроризм как элемент информационной операции // Информатика. Дипломатия. Психология: Сб. материалов «круглого стола» и лекций преподавателей кафедры массовой коммуникации и связи с общественностью Дипломатической академии Министерства иностранных дел России / Отв. ред. и сост. Ю. В. Кашлев. — М., 2002. — С. 404.

УДК 342.25

*Н. Б. Капустіна,
асистент кафедри філософії ОНЮА*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ ТА ЇЇ ПОВНОВАЖЕНЬ

Процес децентралізації органів влади закономірний — це якісне зрушення, яке можливе при визначених кількісних змінах у суспільстві, результат величезної трансформації державної влади, поділу влади, демократизації суспільства, придбання населенням політичних прав і свобод, введення приватної власності, процесу роздержавлення і приватизації, розпаду надцентралізованої тоталітарної держави. На теперішній час виникла значна кількість передумов у соціально-економічних, політичних, культурних галузях життя суспільства, яка може стати фундаментом для децентралізації органів влади.

Існує безліч підходів у визначенні сутності поняття децентралізації. Наведемо два з них:

1. Децентралізація — передача функцій управління від центральних органів влади місцевим органам, розширення кола повноважень органів нижчого підпорядкування управління за рахунок вищестоящих.

2. Децентралізація — система управління, протилежна централізації, тобто, розширення мереж ведення і влади місцевих адміністративних органів і установ суспільного самоврядування.

У першому підході передбачається процес переносу балансу влади з центрального на більш низький (місцевий) рівень. У рамках другого підходу передбачається, що частина державних функцій, власності і фінансів передається органам місцевого самоврядування, що можуть — у рамках децентралізова-

них функцій — виступати від свого власного імені, не звертаючись до вищестоящої влади. Цим шляхом забезпечується місцева автономія.

У процесі демократизації політичної влади і громадського життя в Україні однією з немаловажних проблем є реформа місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування — один з наріжних каменів у будівлі сучасної демократії. Як відомо органи місцевого самоврядування — це органи, що обираються безпосередньо громадянами і мають визначений комплекс повноважень, визначену самостійність, тобто мають реальні права. Місцеве самоврядування можна визначити як особливий вид управління, при якому функціонування якої-небудь соціально-політичної системи здійснюється не ззовні, а автономно на власній основі, при широкому й активному включенні її структури в рішення внутрішніх проблем.

Поняття «місцеве самоврядування» у країнах сучасного світу, як правило, включає два види органів: представницький місцевий орган, що обирається населенням відповідної адміністративно-територіальної одиниці і приймає рішення по найбільш важливих місцевих питаннях, і виконавчий орган, покликаний, у першу чергу, виконувати рішення представницького органа і здійснювати оперативне управління. Немаловажним фактором, що детермінує у питанні про місцеве самоврядування, є форма державного устрою. У федеративних країнах національні конституції регулюють лише загальні положення про місцеве самоврядування, покладаючи правове регулювання на суб'єкти федерації. В унітарних державах місцеве самоврядування регулюється по-різному. Як правило, центральний уряд посилає свого представника до середніх ланок державного керування. У різних країнах існують неоднакові мінімальні планки для того, щоб місцевий колектив набув статус самоврядної громади. Це залежить від багатьох факторів: рівня економічного розвитку місцевості, культурно-історичних умов, рівня політичної культури населення і т. д.

Найбагатший світовий досвід практики самоврядування не обмежується вищезгаданими формами, більшість країн мають індивідуальні особливості, але в цілому з невеликими варіаціями місцеве самоврядування має загальні передумови складання і закономірності функціонування, найважливішими серед яких є: демократичний державний устрій, розвиненість цивільного суспільства, з яких випливають децентралізація і деконцентрація влади.

Найважливіше значення для децентралізації державної влади має поступова і поетапна виборність керівників усіх рівнів. Виборність керівників виконавчої місцевої влади буде означати поступовий відхід від системи їх призначення вищестоящими керівниками. Разом з виборністю керівників різних рівнів буде зростати відповідальність і залежність місцевої влади від населення. Зрозуміло, що усе це буде мати місце за умови проведення чесних і об'єктивних виборів. Одержавши владу з рук населення, а не вищого начальника, місцева влада буде більш самостійною в управлінні адміністративно-територіальною одиницею, яка у меншій мірі буде оглядатись на думку верхів. Отже, у майбутньому місцева влада буде знаходитися в меншій залежності від центра, ніж сьогодні. Це означає, що після введення виборності керівників усіх рівнів, державне керування в Україні буде значною мірою децентралізованим.

Децентралізація, будучи тривалим процесом, повинна здійснюватися поетапно, для того, щоб політична система посткомуністичного суспільства не втрачала своєї керованості і стабільності.

Таким чином, стає очевидним, що для формування і функціонування демократичної держави в цілому необхідна наявність ефективного механізму взаємодії центральної влади і місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування варто розглядати як фактор демократизації і побудови правової держави в Україні. У цьому плані особливе значення мають конституція і засноване на ній законодавство. Вони повинні сприяти удосконаленню механізмів вираження волевиявлення населення.

Очевидно, що кожна держава повинна вибрати і розробити власний план, модель децентралізації управління. Практика посткомуністичних країн свідчить, що єдиного для всіх плану, рецепта децентралізації державного управління не існує. Перш ніж приступати до децентралізації, необхідно провести ретельний аналіз характерних для країни історичних, політичних, культурних, економічних і інших умов. Тому потрібно виробити глибокий науковий фундамент, без якого політика децентралізації не зможе досягти бажаного успіху.

Література

1. Энциклопедический социологический словарь. — М.: РАН, 1995.
2. Акимца Е. Г., Тертышный А. Т. Местное самоуправление: история и современность. — Екатеринбург, 1998. — 296 с.

УДК 316.754.6

*С. О. Губін,
аспірант кафедри філософії ОНЮА*

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ФЕНОМЕНА ТАБУ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ЯВИЩА

Цікаво буде розглянути відображення табу в праві й у моралі. Чому ряд заборон (табу) з'явився в прообщині та знайшов своє відображення в праві, а інші — у моралі? Безумовно, неправильним було б розглядати мораль і право як щось роздільне, регулююче різні соціальні відносини, адже багато в чому (безпосередньо в об'єкті регулювання) вони схожі, але в той час у кожного з цих регуляторів існує свій специфічний об'єкт. Відсилання до цих специфічних об'єктів регулювання ми можемо знайти в перших табу, що з'явилися в прообщині. Наприклад, заборона на інцест знаходить своє відображення як у праві багатьох держав (заборона вступати в шлюбні відносини з кривими родичами), так і в моралі багатьох народів. У той же час заборона на деякі дії (не можна передавати з рук у руки каблучки) не знаходить свого відображення в праві. Нижче ми спробуємо розібратися, чому деякі заборони (табу), що ви-